

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи
професор О.М. Власенко

« 4 » вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній рівень	<u>другий (магістерський) рівень</u>
Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>225 «Медична психологія»</u>
Освітня програма	<u>Медична психологія</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Клінічна психологія» для підготовки студентів на другому (магістерському) рівні галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 225 «Медицина психологія» III курсу Навчально-наукового інституту психічного здоров'я.

РОЗРОБНИКИ:

І.В. Рожкова професор кафедри загальної і медичної психології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, доктор наук з публічного управління, професор.

О.В. Скоробогатова доцент кафедри загальної і медичної психології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, кандидат медичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної і медичної психології
Протокол від «13» червня 2024 року №22

Завідувач кафедри, професор _____ **М.М. Матяш**

Робочу програму схвалено на засіданні Циклової методичної комісії з медико психологічних дисциплін

Протокол від «15» _____ 2024 року № 6

Голова циклової методичної комісії
професор _____ **Омелянович В.Ю.**

Перезатверджено:

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів - 3 кредити	Галузь знань: 22 Охорона здоров'я	Вибіркова
Модулів - 1	Спеціальність: 225 «Медична психологія»	Рік підготовки: 3
Змістових модулів - 1		
Індивідуальне науково- дослідне завдання: Моделі інвалідності в роботі лікаря- психолога		Семестр: 5 або 6.
Загальна кількість годин - 90		Лекції: 10 годин
Тижневих годин: аудиторних – 2, самостійна робота студента - 2	Освітній рівень: другий (магістерський) рівень	Практичні заняття: 20 годин
		Самостійна робота: 60 годин
		Вид контролю: Диференційний залік

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Мета: на підставі тісного взаємозв'язку лекційного та практичного циклів навчання сформуванню у студентів розуміння понять «інвалідність», «моделі інвалідності», «соціальна інклюзія», «інклюзивна освіта», «лінза інвалідності»; систематизувати знання щодо чинного законодавства у сфері захисту прав осіб з інвалідністю, міжнародного та вітчизняного досвіду у впровадженні інтегрованих підходів до питань «інвалідності»; сприяти формуванню у студентів спеціальних технік орієнтування, переміщення та супроводу людей з інвалідністю; систематизувати знання в сфері нормативної бази забезпечення архітектурної, транспортної та інформаційної доступності для маломобільних груп населення і принципів універсального дизайну; сформуванню комплексне уявлення про компенсаторні та допоміжні засоби для людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення; сформуванню у студентів навички застосування отриманих знань у практичній роботі; забезпечити тісний взаємозв'язок теоретичної та практичної складової курсу навчання.

Результати навчання:

Знати:

міжнародні, вітчизняні законодавчі і нормативні акти з питань забезпечення прав людей з інвалідністю; існуючі концепції «моделей інвалідності»; принципи «соціальної інклюзії», «інклюзивної освіти»; роль застосування «лінзи інвалідності», як елементу аналізу, планування та формування соціальної політики стосовно осіб з інвалідністю; особливості системи надання соціальних послуг в Україні на підставі концепцій «моделей інвалідності»; форми і методи роботи громадських організацій щодо участі у формуванні соціальної політики стосовно осіб з інвалідністю; потреби та особливості забезпечення прав

і свобод людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення; засоби переміщення та інші компенсаторні і допоміжні засоби, які використовують люди з інвалідністю; економічні аспекти забезпечення доступності/універсального дизайну; принципи універсального дизайну та їх застосовування на практиці з метою забезпечення рівності доступу і можливостей для всіх людей.

Вміти:

аналізувати діючу державну соціальну політику щодо осіб з інвалідністю через «лінзу інвалідності»; визначати фізичні, психологічні та інституційні бар'єри, що перешкоджають активній участі осіб з інвалідністю у суспільному житті, а також шляхи їх подолання; формувати позитивне сприйняття суспільством осіб з інвалідністю та розуміння їхніх потреб; використовувати сучасні підходи до проблем «інвалідності» у безпосередньому спілкуванні з особами з обмеженими фізичними можливостями. використовувати нормативну базу яка регулює забезпечення архітектурної, транспортної і комунікаційної доступності в Україні, в практичній роботі; володіти правильними техніками переміщення та супроводу людей з інвалідністю; застосовувати принципи універсального дизайну на практиці; проводити аудит доступності будівель, споруд, прилеглої території і комунікацій.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту, дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Загальні:

- ЗК 1 Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії.
- ЗК 3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 4 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 5 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК11 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК 14 Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні:

- СК 1. Здатність до збирання та критично опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.
- СК 2. Здатність узагальнювати інформацію щодо суб'єктивних і об'єктивних проявів психологічних проблем, субклінічних хворобливих станів та захворювань.
- СК 4. Здатність до вибору оптимальних методів та проведення клінічної / психологічної діагностики пацієнта.
- СК 5. Здатність до оцінювання результатів діагностики, лабораторних та інструментальних досліджень, проведення психологічного дослідження та аналізу, систематизації, оцінювання психометричних та психодіагностичних методик, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій.
- СК 6. Здатність до планування, організації та здійснення психологічного дослідження, використання валідного і надійного психодіагностичного інструментарію, аналізування та систематизації одержаних результатів, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій
- СК 10. Здатність до надання медико-психологічної допомоги.

Результати навчання з дисципліни:

- РН 1. Обирати та застосовувати надійний діагностичний та психодіагностичний інструментарій для здійснення медичних та психологічних інтервенцій.
- РН 2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність

одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії.

РН 3. Визначати попередній клінічний, психологічний, патопсихологічний діагноз, функціональний стан, здійснювати диференційну діагностику у відповідності до сучасних класифікаторів захворювань.

РН 4. Здійснювати ідентифікацію, підготовку і виконання психологічного (медико-психологічного) втручання, яке необхідне для досягнення поставленої мети, використовуючи результати психодіагностики.

РН 12. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, спрямовані на отримання нових знань та/або створення нових технологій у сфері медичної психології.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Основні критерії:

- Правильність, повнота та обсяг знань, їх точність
- Якість відповіді студента (обґрунтування, грамотність, чіткість)
- Навички використання теоретичних знань та вмій.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному практичному занятті за відповідною темою, кількістю балів за виконання індивідуального завдання. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою. Студент отримує позитивну оцінку, якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальною програмою з дисципліни, відвідав усі лекції та практичні заняття, визначені тематичними планами, а за наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуального завдання – 200 балів. Мінімальний пороговий рівень оцінки – 111 балів.

Орієнтовні норми оцінювання відповідей студента:

«Відмінно» – якщо студент глибоко і всебічно знає зміст курсу, ознайомлений з рекомендованою навчально-методичною літературою, науковими першоджерелами, логічно і самостійно мислить, будує правильно і повно відповідь, що викладена літературною мовою у логічній послідовності, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує матеріал із профілем медичного вищого навчального закладу, демонструє високий рівень засвоєння знань, протягом семестру отримувач переважно "5".

«Добре» – коли студент твердо знає курс і рекомендовану літературу, добре засвоїв матеріал і аргументовано викладає його, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу. Недоліки легко виправляються при відповідях на додаткові запитання викладача. Протягом семестру отримувач переважно "4".

«Задовільно» – якщо студент в основному знає курс, ознайомлений з рекомендованою літературою, але непереконливо відповідає, плутає терміни, невпевнено почувається, демонструє розуміння навчального матеріалу при недостатній повноті засвоєння понять або непослідовному викладі матеріалу, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом. Протягом семестру відповідав в основному на "3".

«Незадовільно» – коли студент не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не володіє науковими фактами, визначеннями, категоріями, правилами та законами. Відсутнє загально гуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Відповідь неправильна, студент виявляє незнання основних понять предмету. Часто пропускав лекції. На заняттях отримувач в основному "2".

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Психологія в інклюзивному середовищі.

Змістовий модуль I. Психологія в інклюзивному середовищі

Тема 1. Інвалідність як суспільна проблема. Еволюція суспільних поглядів на інвалідність. Конвенція ООН про права інвалідів – нові підходи до проблем інвалідності. Визначення «інвалідності». Визначення «інвалідності» та «осіб з інвалідністю» в законодавстві різних країн. Міжнародна класифікація функціонування, інвалідності та здоров'я (МКФ). Існуючі стереотипи щодо осіб з інвалідністю.

Тема 2. Моделі інвалідності. Моральна модель «інвалідності». Благодійна модель «інвалідності». Медична модель «інвалідності». Реабілітаційна модель «інвалідності». Економічна модель «інвалідності». Соціальна модель «інвалідності». Британська модель «інвалідності». Модель Handicap. Культурна модель «інвалідності». Розуміння «інвалідності» як правозахисної моделі

Тема 3. Права людини з інвалідністю. Права людини з інвалідністю – що це означає. Механізми захисту прав людини з інвалідністю: принципи, документи, процедури. Як працює національна система захисту прав людини в Україні і які існують засоби захисту прав людей з інвалідністю. Окремі стандарти прав людини з інвалідністю. «Інвалідність» та заборона дискримінації. Роль різних суб'єктів суспільства у захисті прав людини з інвалідністю.

Тема 4. Доступність як важлива умова реалізації прав людини. Соціальна ізоляція. Соціальна інклюзія. Соціальна інтеграція. Інклюзія і освіта. Роль та принципи доступності. Законодавчо-нормативне забезпечення «доступності» для осіб з інвалідністю в Україні. Засоби технічного забезпечення індивідуальної мобільності осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення. Перелік різних перешкод, з якими стикаються маломобільні групи населення в повсякденному житті. Альбом технічних рішень обладнання елементами безперешкодного доступу людей з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів житлово-комунального призначення

Тема 5. Громадянське суспільство, соціальна політика та проблеми інвалідності. Еволюція соціальної політики щодо людей з інвалідністю. Соціальна політика в сфері освіти людей (дітей) з інвалідністю. Комплексний підхід до формування політики. Методика оцінювання соціальної політики. Лінза інвалідності – інструмент для аналізу, розробки та впровадження політики. Історія руху людей з інвалідністю за свої права: міжнародний та український досвід.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	л	п	сам.р.
Модуль I. Психологія в інклюзивному середовищі.				
<u>Змістовий модуль 1: Психологія в інклюзивному середовищі.</u>				
Тема 1. Інвалідність як суспільна проблема.	16	2	4	10
Тема 2. Моделі інвалідності.	16	2	4	10
Тема 3. Права людини з інвалідністю.	16	2	4	10
Тема 4. Доступність як важлива умова реалізації прав людини.	16	2	4	10
Тема 5. Громадянське суспільство, соціальна політика та проблеми інвалідності.	26	2	4	20
Всього:	90	10	20	60

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ п.п.	Тема	К-ть годин
1.	Тема 1. Інвалідність як суспільна проблема.	2
2.	Тема 2. Моделі інвалідності.	2
3.	Тема 3. Права людини з інвалідністю.	2
4.	Тема 4. Доступність як важлива умова реалізації прав людини.	2
5.	Тема 5. Громадянське суспільство, соціальна політика та проблеми інвалідності.	2
Всього:		10

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Психологія в інклюзивному середовищі» семінарські заняття не заплановані.

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п.п.	Тема	К-ть годин
1.	Тема 1. Інвалідність як суспільна проблема.	4
2.	Тема 2. Моделі інвалідності.	4
3.	Тема 3. Права людини з інвалідністю.	4
4.	Тема 4. Доступність як важлива умова реалізації прав людини.	4
5.	Тема 5. Громадянське суспільство, соціальна політика та проблеми інвалідності.	4
Всього:		20

8. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Психологія в інклюзивному середовищі» лабораторні заняття не заплановані.

9. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ п/п	Тема	Кіль-ть годин
1.	Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти.	5

3.	Основні причини інвалідності, категорії та моделі, 3 групи інвалідності.	5
4.	Медична та фізична реабілітації	5
5.	Соціальна реабілітація.	5
6.	Психологічна реабілітація.	5
7.	Педагогічна реабілітація.	5
8.	Професійна реабілітація.	5
9.	Трудова реабілітація.	5
10.	Побутова реабілітація.	5
11.	Фізкультурно-спортивна реабілітація.	5
12.	Методи та засоби проведення реабілітації	5
Всього:		60

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання повідомлення-відповіді (на основі опрацювання першоджерел) на запропоновані завдання чи запитання:

1. Види реабілітацій для людей з інвалідністю.
2. Інвалідність як суспільна проблема.
3. Конвенція ООН про права інвалідів – нові підходи до проблем інвалідності.
4. Міжнародна класифікація функціонування, інвалідності та здоров'я (МКФ).
5. Моделі інвалідності.
6. Інклюзивне суспільство- що це таке?
7. Доступність як важлива умова реалізації прав людини.
8. Громадянське суспільство, соціальна політика та проблеми інвалідності.
9. Еволюція соціальної політики щодо людей з інвалідністю.
10. Соціальна політика в сфері освіти людей (дітей) з інвалідністю.
11. Історія руху людей з інвалідністю за свої права: міжнародний та український досвід.
12. Система комплексної корекційно-розвивальної допомоги дітям з особливими потребами в умовах інклюзії.
13. Запропонувати основні принципи роботи фізичного терапевта з людьми з особливими потребам, особами з інвалідністю.
14. "Етика професійної діяльності фізичного терапевта в інклюзивному середовищі.
15. Індивідуальний підхід у фізичній терапії та профілактичній роботі з особами з інвалідністю.
16. Основні закономірності у спілкуванні фізичного терапевта з людьми з особливими потребам, особами з інвалідністю.

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

- усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;
- розв'язування ситуаційних завдань;
- робота в групах;
- аналіз кейсів;
- круглі столи, дебати з соціально важливих проблем;
- дискусії з проблемних ситуацій;
- реферативні виступи;
- тестування в письмовій формі;
- виконання письмових завдань тощо.

12. МЕТОДИ ФОРМИ КОНТРОЛЮ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Методами контролю є: усний, письмовий, програмований, підсумковий контроль. Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є диференційний залік. Диференційний залік з дисципліни «Психологія в інклюзивному середовищі» – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання індивідуального завдання.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному практичному занятті за відповідною темою і кількістю балів за виконання самостійної роботи та виконання індивідуального завдання. Результати складання заліків оцінюються за чотирибальною шкалою: «2», «3», «4», «5».

Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на практичному занятті.

Оцінювання результатів: складання ДЗ здійснюється за 200 бальною системою контролю знань, прийнятого в університеті та національною шкалою і відображаються у відповідних відомостях.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

ШКАЛА ECTS

Успішність навчання студентів визначається за шкалою ECTS, яка є 7-бальною. 5-бальна нормована для успішних студентів

Оцінка за національною шкалою	Границі оцінок ECTS	Оцінка ECTS	Описання
Відмінно	170-200	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
Добре	155 -169	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
	140 - 154	C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
Задовільно	125 - 139	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
	111 - 124	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
Незадовільно	60 - 110	Fx	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
	1 - 59	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою програми для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90\3.0	1	10	19	15	11	0	10	111

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальне завдання студента.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до заліку, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Поточна успішність – 190 б.	Сума	Підсумковий контроль
Тем практичних занять - 10		
Змістовий модуль 1 – 10 тем 1 тема – 19 балів Разом – 190 балів		
Самостійна (індивідуальна) робота – 10 балів		
ВСЬОГО:	200	Диф. залік

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО І ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни, програма навчальної дисципліни, ілюстративні матеріали. Мультимедійний лекційний матеріал, опорні конспекти практичних занять, документальні фільми, рекомендована література.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО І ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ:

1. Визначення понять інтеграція та інклюзія.
2. Поняття «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти.
3. Соціальна та медична моделі порушень розвитку.
4. Основні принципи побудови інклюзивного середовища.
5. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти.
6. Освітні закони України, сучасна освітня нормативно-правова база.
7. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. Напрямки інклюзивної освіти.
8. Складові інклюзії.
9. Основні принципи побудови інклюзивного середовища. Складові інклюзії.
10. Психологія стереотипів та дискримінації у відношенні до осіб з особливими потребам, осіб з інвалідністю
11. Поняття „інвалідність”, „людина з особливими потребами” „особа з інвалідністю”.
12. Основні причини інвалідності, категорії та моделі, групи інвалідності.
13. Види реабілітацій осіб з особливими потребам, осіб з інвалідністю
14. Медична та фізична реабілітації.
15. Соціальна реабілітація. Психологічна реабілітація. Педагогічна реабілітація.
16. Професійна реабілітація. Трудова реабілітація. Побутова реабілітація.
17. Фізкультурно-спортивна реабілітація. Методи та засоби проведення реабілітації.
18. Особливості проведення реабілітаційних заходів. Установи, що займаються реабілітацією.
19. Правила спілкування і співпраці з учасниками інклюзивного середовища.
20. Особливості соціальних контактів в інклюзивному освітньому просторі.
21. Система комплексної корекційно-розвивальної допомоги осіб з особливими потребам, осіб з інвалідністю.
22. Індивідуальний підхід у лікуванні та профілактичній роботі з особами з особливими потребам, особами з інвалідністю.
23. Поняття, структура та фактори побудови ефективного спілкування з особами з особливими потребам, особами з інвалідністю.
24. Прийоми спілкування з особами з особливими потребам, особами з інвалідністю, які мають особливості психофізичного розвитку.
25. Робота фізичного терапевта з батьками дитини з особливими потребами та інвалідністю.
26. Мультидисциплінарна команда та її діяльність в умовах інклюзивного середовища.
27. Чому виникла потреба у Конвенції ООН про права інвалідів?
28. Прокоментуйте зміст поняття «інвалідність» за Конвенцією ООН про права інвалідів.
29. Які основні права людей з інвалідністю визначено у Конвенції ООН про права інвалідів?
30. На яких основних принципах базується Конвенції ООН про права інвалідів?
31. Права і принципи перелічені у Конвенції ООН про права інвалідів.
32. Який існує зв'язок між процесами демократизації суспільства і проблемами інвалідності?
33. Як змінювалися підходи до проблем «інвалідності»?
34. Які існують концепції моделей «інвалідності»?
35. Які на Ваш погляд моделі інвалідності найбільше відповідають сучасним вимогам щодо соціальної політики?
36. Чим не задовольняють потреби суспільства концепції «реабілітаційної», «культурної»,

- «медичної» моделі інвалідності?
37. Наведіть приклади забезпечення реалізації прав осіб з інвалідністю в Україні?
 38. Які відомі вам приклади дискримінації прав осіб з інвалідністю в Україні?
 39. Прокоментуйте поняття «соціальна інклюзія», «соціальна інтеграція», «соціальна ізоляція», дайте їх визначення.
 40. Дайте визначення понять «інклюзивне навчання», «інтегроване навчання» назвіть їх основні чинники.
 41. Яка існує правова основа для впровадження інклюзивного навчання в Україні?
 42. Як ви розумієте поняття «лінза інвалідності» та її застосування?
 43. Назвіть сучасні тенденції та інноваційні підходи до формування соціальної політики в сфері захисту прав осіб з інвалідністю в Україні та інших країнах світу.
 44. За допомогою якого методу ви схильні оцінювати сучасний стан соціальної політики відносно людей з інвалідністю?
 45. Прокоментуйте поняття «консультативна політика» та назвіть приклади її застосування?
 46. Що означає поняття «маломобільні групи населення»?
 47. Дайте визначення поняття «розумне пристосування» за Конвенцією ООН про права інвалідів. 23. Надайте визначення поняття «доступність». Наведіть перелік елементів «доступності»
 48. Як має бути обладнаний вхід до будь-якої громадської будівлі/споруди? Як мають бути промарковані сходи в громадських будівлях/спорудах?
 49. Призначення та використання міжнародного символу доступності.
 50. Що відноситься до засобів індивідуальної мобільності осіб з інвалідністю?
 51. Наведіть приклади ролі різних суб'єктів суспільства в захисті прав людей з інвалідністю.
 52. Яка роль громадських організацій в формуванні державної соціальної політики щодо осіб з інвалідністю.
 53. Ваше бачення створення інклюзивного суспільства.
 54. Соціальна ізоляція людей з інвалідністю. Які її основні причини.
 55. Як відбувається процес соціальної інтеграції осіб з інвалідністю в Україні?
 56. Інклюзія, як освітня концепція та її вплив на формування політики та стратегій відносно людей з інвалідністю
 57. Обґрунтуйте економічну ефективність від впровадження інклюзивної освіти.
 58. Яким чином можна зробити суспільство «доступним» для осіб з інвалідністю? (На прикладі України)
 59. Інформаційна доступність для осіб з інвалідністю – основоположне право людини і обов'язок держави.
 60. Яку роль відіграє «доступність» в житті людей з інвалідністю?
 61. Етика взаємодії з людьми з особливими потребами.
 62. Складові безбар'єрності. Словник безбар'єрності.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки [текст]: підручник / З. М. Шевців – К. :«Центр учбової літератури», 2019. – 248 с.

Додаткова:

1. Зливков В.Л., Лукомська С.О. Психологія спілкування педагога: інтегративний підхід [навчальний посібник; 2 видання: розширене та доповнене] / В.Л. Зливков, С.О. Лукомська. – К., Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2018. – 353 с.
2. Наталка Біда, Антоніна Оксанич, Олександра Сидорченко. Спілкування з дитиною в малюнках. – Київ: ГО «Батьківська спілка», 2019. – 138 с.

3. Горбунова Вікторія. Виховання без травмування або Навіщо дітям дорослі? – Харків: КСД, 2016. – 320 с.
4. Анна Гресь. Зрозумій мене! Секрети розшифрування дитячої поведінки. – Харків: Основа, 2019. – 96 с.
5. Франсуаза Дольто. Боротьба за дитину. Як уникнути стереотипів і штампів виховання. – Харків: КСД, 2018. – 672 с.
6. Елізабет Кілбі. Розблоковане батьківство. Як виростити здорових і щасливих дітей в епоху інформаційних технологій. – Київ: КМ-Букс, 2018. – 248 с.
7. Даніеле Новара. Покарання марні. Як виховувати, не попадаючи в пастку емоцій. – Київ: Сварог, 2020. – 276 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. «Інклюзивне суспільство в Україні. Довідник практичних рекомендацій»
<https://yarmiz.org.ua/ua/2022/12/26/%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5-%D1%81%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D0%B2-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96-%D0%B4%D0%BE/>
2. Довідник безбар'єрності
https://bf.in.ua/?fbclid=IwAR0yUsdLnmZfCyM4caAFUivuv41dHnZZVCK3MVGfMkYFMUzvBm8N81gd9oE_aem_AXE-SBq3nqKroDuJbEOEIDVKkQXyJIAV9pD2IjwVc8ngvzBdRSx6naBbO35DR8tXSnk
3. Безбар'єрність у реабілітаційних відділеннях
[BarrierFree_Rehabilitation_BigCityLab.pdf](#)